

Η ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΛΟΥΚΑΡΕΩΣ ΨΕΥΔΟΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ 1638

Νικολάου Μάννη, δασκάλου
nikolaosmannis@gmail.com

«Δὲν εἶναι πάντοτε σεπτὸν
καὶ τίμιον τὸ τῆς Συνόδου ὄνομα»
(Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος)

Ὅπως ἴσως εἶναι γνωστὸ, ὁ γράφων βρίσκεται σε πλήρη διάσταση με τους σημερινούς εκπροσώπους του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, εκ γενετής¹. Αυτό όμως δεν τον εμποδίζει να αποδέχεται και να επιδοκιμάζει κάθε σωστή πράξη στην οποία προβαίνουν, διότι η διάσταση αυτή δεν είναι προσωπικής αλλά εκκλησιαστικής φύσεως.

Προσφάτως λοιπόν η Σύνοδος του εν λόγω Πατριαρχείου διόρθωσε μία αδικία 384 ετών! Αναγνώρισε και αυτό (όπως και προ δεκαετίας περίπου η Σύνοδος του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας) την αγιότητα του Πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρεως, του αδικῶς αναθεματισθέντος υπό της εν Κωνσταντινουπόλει Ληστρικής Συνόδου επί Κυρίλλου Κονταρή το 1638².

Στο παρόν δημοσίευμα θα γίνει αναφορά στην εν λόγω Ψευδοσύνοδο, ὥστε να αποδειχθεί ὅτι εἶναι ὄντως Ληστρική και κακῶς χρησιμοποιεῖται ἀπὸ κάποιους κύκλους Ὀρθοδόξων, στην προσπάθειά τους να αντιδράσουν στην ὡς ἄνω αἰοκατάταξη.

Ὡς γνωστὸν ὁ Κύριλλος Λούκαρις μαρτύρησε ἀπὸ τους Τούρκους στις 27 Ιουνίου 1638 κατόπιν σκευωρίας του διαδόχου του, Κυρίλλου Κονταρή. Ὁ Κονταρῆς ἦταν Ἐπίσκοπος Βέροιας της Συρίας (το σημερινό Χαλέπι), τον οποίο χρησιμοποίησαν οἱ Παπικοί με σκοπὸ να ανατρέψει τον Λούκαρι.

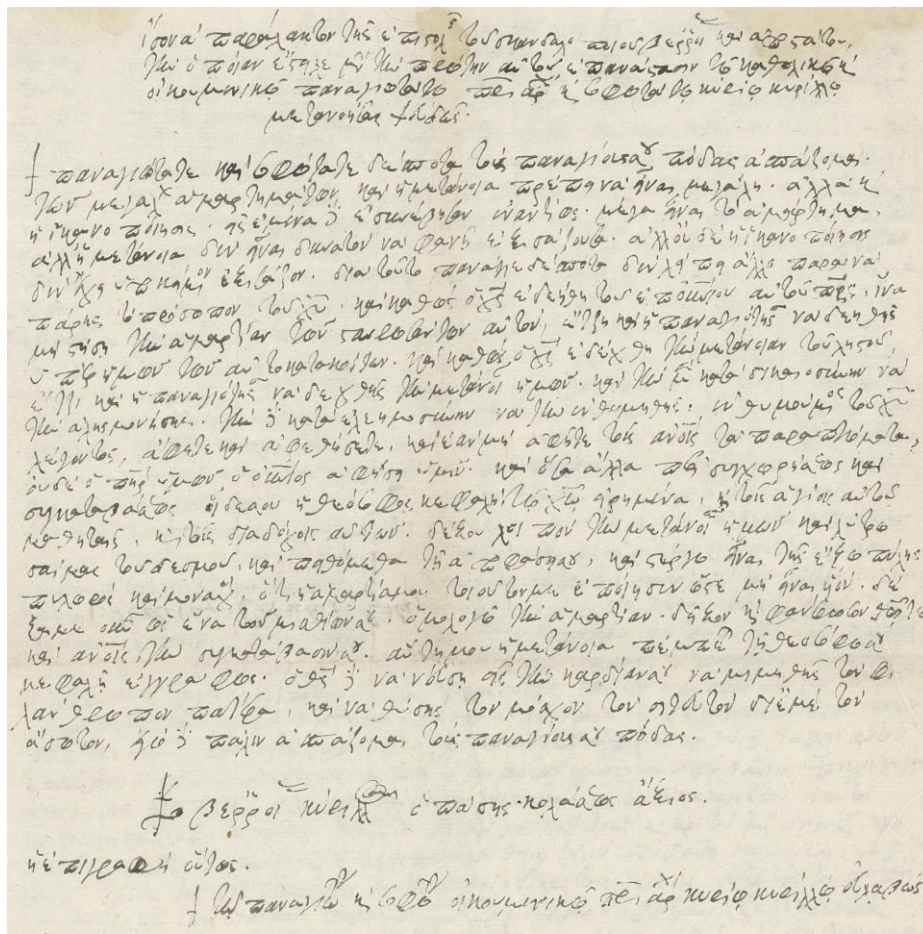
Ὁ Κονταρῆς, ὁ οποίος ανατράφηκε σε Σχολή Ἰησουιτῶν στον Γαλατά της Κωνσταντινούπολης και ποτίστηκε με τὸ ουνιτικὸ πνεῦμα, κατάφερε τον Οκτώβριο του 1633 να πείσει τον μεγάλο βεζίρη Μεχμέτ πασά να ανατρέψει τον Λούκαρι και να τον αναγνωρίσει ὡς νέο Πατριάρχη· για τον σκοπὸ αὐτὸ ἔδωσε χρήματα σε αξιωματούχους των Ὀθωμανῶν, χρήματα τα οποία που εἶχε λάβει ὡς ελεημοσύνη ἀπὸ τους Ρώσους για

¹ Ἡ οἰκογένειά μου, πάππου προς πάππο, ἀρνήθηκε να ἀκολουθήσει την Ἡμερολογιακὴ Καινοτομία του 1924 και διώχθηκε για την ἐπιλογή της αὐτή, μαζί με ἑκατοντάδες ἄλλους Ἕλληνες Ὀρθοδόξους. Το Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως και ἡ Ἐκκλησία της Ἑλλάδος, που προκάλεσαν και εὐθύνονται για τὸ Ἡμερολογιακὸ Σχίσμα, ἀδιαφοροῦν παντελῶς για την ἐπίλυσή του και για αὐτὸ δυστυχῶς υφίσταται ἀκόμη ἡ διάσταση αὐτή.

² Το μόνο θλιβερό της υποθέσεως εἶναι πως ἀναγνώρισαν ὡς Ἅγιο κάποιον ὁ οποίος εἶχε ἀκριβῶς ἀντίθετες ἀπόψεις με αὐτοὺς στο θέμα του Παπισμοῦ! Πως λοιπόν θα εφαρμοστεῖ τὸ «τιμὴ Ἁγίου, μίμησις Ἁγίου»;

την επαρχία του³. Η πρώτη του ενέργεια μάλιστα ως «πατριάρχης» ήταν να προωθήσει την ίδρυση Ιησουϊτικής αποστολής στο Άγιον Όρος⁴!

Ο Λούκαρις όμως κατάφερε να επανέλθει στον θρόνο του και ο Κονταρής μετανιωμένος του απέστειλε απολογητική επιστολή, με βάση την οποία αναρωτιόταν λίγο αργότερα ο Μητροπολίτης Εφέσου Μελέτιος: «εἰ δὲ καὶ αἰρετικὸς ὁ Κύριλλος [Λούκαρις] ὑπάρχει, πῶς ὁ μὲν Βερροίας μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπανάστασιν, ὡς ἐπιβάτην τοῦ θρόνου τοῦτον οἱ ἀρχιερεῖς ἀπελάσαντες, τσοαύτας ἐπιστολάς τῷ οἰκουμενικῷ καὶ γνησίῳ αὐτῷ πατριάρχῃ Κυρίλλῳ [Λούκαρι] πέπομφε, σοφὸν αὐτὸν καὶ ὀρθόδοξον καὶ πανάγιον καὶ διδάσκαλον καὶ γνήσιον ποιμένα καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀποκαλοῦν;»⁵.

Επιστολή μετανοίας του Κονταρή προς τον Άγιο Κύριλλο Λούκαρι (Βιβλιοθήκη της Γενεύης, MS GR 37-38)

Το 1635 ο Κονταρής δωροδοκώντας τον καϊμακάμη Μπαϊράμ πασά κατάφερε να εκθρονίσει εκ νέου τον Λούκαρι, αφού και ο παπικός πρέσβης της Αυτοκρατορίας των Αψβούργων (Αυστρία) Johann

³ Gunnar Hering, Οικουμενικό Πατριαρχείο και Ευρωπαϊκή Πολιτική (1620-1638), εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2003, σ. 312.

⁴ G. Hofmann, Athos e Roma στο OCA 5 [1925], p. 144.

⁵ E. Legrand, Bibliographie hellenique: ou description raisonnee des ouvrages publies en Grec par des Grecs au XVII siecle, Paris, 1896, p. 440.

Rudolf Schmid του υποσχέθηκε βοήθεια τόσο από τον αυτοκράτορά του (Φερνινάνδο Γ΄) όσο και από τον Πάπα της Ρώμης (Ουρβανό Η΄). Ο Schmid με τον Κονταρή συνωμότησαν ώστε ο Λούκαρις να απαχθεί από το πλοίο της εξορίας του και να παραδοθεί στην Ιερά Εξέταση για να δικαστεί⁶! Αν και το σχέδιό τους τελικά απέτυχε⁷, φανερώνεται ξεκάθαρα το απύθμενο μίσος και η αγαστή συνεργασία μεταξύ των παπικών και των εγγώριων ουνιτών κατά του κλεινού Λουκάρεως.

Τον επόμενο χρόνο (1636) ο Κονταρής καθαιρέθηκε και αναθεματίστηκε από την Σύνοδο του Φαναρίου επί του νέου Πατριάρχου Νεοφύτου Γ΄, ο οποίος εν συνεχεία παραιτήθηκε εν ταπεινώσει υπέρ του νομίμου Κυρίλλου Λουκάρεως, αν και ο τελευταίος, αμιλλώμενος αυτόν σε ταπείνωση, επέμενε να παραμείνει ο Νεόφυτος ως Πατριάρχης!

Μπροστά στην δεύτερη αποτυχημένη προσπάθεια να καθαιρεθεί ο Λούκαρις, επιστρατεύτηκε πιο ενεργά η λεγόμενη «Ιερά Συνέλευση για την Προπαγάνδα της Πίστεως» (Sacra Congregatio de Propaganda Fide), μια παπική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1622 με κύριο σκοπό τον εξουνιτισμό των Ορθοδόξων. Η οργάνωση αυτή απέστειλε 4.000 σκούδα προς τον παπικό βικάριο της Κωνσταντινουπόλεως και αντιπρόσωπο της Προπαγάνδας Angelo Petricca de Sonnino με σκοπό να τα διαθέσει σε όποιον ιεράρχη καταφέρει να ανατρέψει τον Λούκαρι. Ο Schmid έπεισε τον Petricca να δοθούν τα χρήματα στον Κονταρή αμέσως μετά την νέα ανατροπή του Λουκάρεως, αλλά η Προπαγάνδα έθεσε ακόμη έναν όρο: έπρεπε ο Κονταρής να υπογράψει παπική «Ομολογία Πίστεως»⁸!

Η νέα ευκαιρία δόθηκε όταν ο σουλτάνος Μουράτ Δ΄ (γιος της Ελληνίδας Αναστασίας-Κιοσέμ, που προστάτευε τον Λούκαρι και τους Ρωμιούς της Πόλης) έφυγε για εκστρατεία στην Περσία και οι συνωμότες πλησίασαν τον νέο Μεγάλο Βεζίρη Μπαϊράμ πασά, πείθοντάς τον, με οικονομικά ανταλλάγματα, να παρουσιάσει στον σουλτάνο ως προδότη τον Λούκαρι. Η διαταγή της εκτελέσεως δόθηκε και στις 27 Ιουνίου 1638 ο Λούκαρις στραγγαλίστηκε από τους γενίτσαρους λαμβάνοντας τον στέφανο του μαρτυρίου.

Ο πιστός λαός εξεγέρθηκε και συγκεντρώθηκε έξω από την οικία του Κονταρή φωνάζοντάς του: «Πιλάτε, δός ἡμῖν τὸν νεκρόν, ἵνα αὐτὸν θάψωμεν»⁹! Η εξέγερση των Ορθοδόξων είναι σημαντική διότι αποδεικνύει την μη αποδοχή της Ψευδοσυνόδου του Κονταρή από την συνείδηση του λαού. Δύο γεγονότα το αποδεικνύουν περίτρανα. Πρώτον, η εξής δήλωση του εκπροσώπων του πιστού λαού της

⁶ Την ίδια περίοδο (1633) είχε δικαστεί και ο γνωστός Γαλιλαίος Γαλιλέι, ενώ λίγα χρόνια πριν (1600) είχε καεί από την Ιερά Εξέταση και ο περίφημος φιλόσοφος Τζορντάνο Μπρούνο.

⁷ Λεπτομέρειες στο Hering, ό.π., σ. 333-334.

⁸ G. Hofmann, Griechische Patriarchen und Romische Papste (2. Patriarch Kyrillos Kontaris von Berroa) στο OCA 20 [1930], p. 31-32.

⁹ E. Legrand, ό.π., p. 516.

Κωνσταντινουπόλεως προς τον καϊμακάμη όταν του ζήτησαν να τους δώσει να κηδέψουν το λείψανο του Αγίου Κυρίλλου Λουκάρεως, σύμφωνα με την οποία δήλωση δεν αναγνωρίζουν τον Κονταρή και τους περί αυτόν κληρικούς (διότι ο Κονταρής πολλούς Αρχιερείς και Ιερείς καθαίρεσε και έβαλε οπαδούς του στις θέσεις τους): «*ἡμεῖς οὐ χρῆζομεν ἱερέων, ἀρχιερέων, αἰρέτωσαν· ἱκανούσθω ἡ προσευχή ἡμῶν· τὸ κύριε ἐλέησον ψάλλοντες, ἢ αἱ ψαλμοῦν τῶν ἀνιέρων μᾶλλον ἢ ἱερέων*»¹⁰. Δεύτερον, η μη αναγνώριση του Κονταρή από το σύνολο κλήρου και λαού και άλλων περιοχών, όπως της Κρήτης, στην οποία διεκόπη το μνημόσυνο του. Σε αποκαλυπτικό γράμμα του επόμενου Πατριάρχη, του Παρθενίου Α', προς τον πρωτοσύγκελο και πατριαρχικό επίτροπο της Κυδωνίας Μελέτιο Νταμόρο, αυτή η στάση επαινείται μάλιστα ως εξής: «*καλῶς καὶ φρονίμως ποιήσασα οὐκ ἀπέστειλας μετὰ τὸ ἀκοῦσαι σε τοῦ ἀδίκου θανάτου τοῦ γέροντος πατριάρχου κῆρ Κυρίλλου [Λουκάρεως] καὶ τῆς ἐκχύσεως τῶν ἐγκάτων ἐκείνου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τῆς παρανόμου τοῦ παραβάτου ἐκείνου καὶ ἐπιβάτου τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ φόνου πνέοντος ἐκ Βερόοιας, τὸ ὡς ἔθος συναγόμενον ἔλαιον παρὰ τῶν αὐτόθι εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ ἄλλα δικαιώματα ἐκκλησιαστικὰ εἰς ὄνομα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, οὔτε τοῦ ὀνόματους ἐκείνου τοῦ τρισκαταράτου ἐμνημόνευσας ἢ ὡς πατριάρχην ἐδέχθης, οὔτε οἱ λοιποὶ ἱερεῖς τε καὶ λαϊκοὶ ἐμνημόνευσαν αὐτοῦ καὶ ἐτίμησαν, ὡς ἔγνωμεν ἤδη· περὶ ὧν ἡ μετριότης ἡμῶν καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ὑπερτελής ἱερά τῶν ἀρχιερέων σύνοδος, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μεγάλως σὲ ἐπήνεσε*»¹¹.

Επανερχόμενοι στα μετά το μαρτύριο του Λουκάρεως, και χρησιμοποιώντας την ίδια την μαρτυρία του παπικού αντιπροσώπου Petricca, διαπιστώνουμε πως η Ψευδοσύνοδος του Κονταρή συνεκλήθη με την υπόδειξή του! Σε φοβερὰ αποκαλυπτικό έγγραφο - πλην ουχί αρκετά γνωστό σε όσους τολμούν να ασχολούνται με τον μέγα Λούκαρι - του ιδίου του Petricca προς τον Πάπα Ουρβανό Η' διαβάζουμε τί απαίτησε ακόμη ο παπικός αντιπρόσωπος για να δεχθεί να δώσει τα συμφωνηθέντα χρήματα στον Κονταρή: «*Τῷ ἀπήνησα νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ὑποσχέσεως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ γνωστοποιηθῆ ἡ ἐπιτυχία, καὶ ὅτι ἦτο ἀνάγκη κατὰ πρῶτον νὰ θεραπευθῆ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριλλος Λούκαρις ἔσπειρε, καὶ ὅτι κατὰ καθῆκον τῆς συνειδήσεως καὶ πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἔδει νὰ συγκληθῶσι ἐπισήμως, τουλάχιστον πάντες οἱ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι τῶν περιχώρων, καὶ νὰ κηρυχθῆ ὁ Κύριλλος Λούκαρις αἰρετικὸς καὶ ἀσεβής, καὶ νὰ ἀποδειχθῆ εἰς πάντας ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Καλβίνου ἦτο ὀλεθρία καὶ δηλητηριώδης εἰς τὰς ψυχάς, καὶ ὅτι οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες εἶχον τοιοῦτο αἶσθημα, νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ δὲ τότε περὶ τῆς αἰτηθείσης συνδρομῆς. Ἐσκέφθη καλῶς, καὶ*

¹⁰ Στο ίδιο.

¹¹ Ι.Κ. Χασιώτη, Ανέκδοτα γράμματα του Παρθενίου Α' (1639) στο *Θησαυρίσματα* 6 [1969], σ. 215.

ὅταν ἐπέισθη, τὸ ἐξέτέλεσε· συνεκάλεσε πολλοὺς Ἀρχιεπισκόπους καὶ Ἐπισκόπους, καὶ ἐπισήμως ἀνεθεμάτισε τὸν Κύριλλον Λούκαριν, κηρύξας αὐτὸν αἰρετικὸν καὶ ἀσεβῆ, ὡς καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Καλβίνου, μεθ' ὄλων τῶν ἀκολουθούντων ταύτην, ἀντίγραφον δὲ τοῦ ἀναθεματισμοῦ τούτου ἀπεστάλη εἰς τὸ Ἱερὸν Συνέδριον [τῆς Προπαγάνδας]»¹².

Ἰδού λοιπὸν ποίος ἦταν ὁ υπεύθυνος τῆς συγκλήσεως τῆς Ψευδοσυνόδου, γιὰ τὴν καταδίκη τοῦ Λουκάρεως ὡς δῆθεν «αιρετικοῦ» Καλβινιστοῦ!

Ἡ Ψευδοσύνοδος ἐγίνε στις 24 Σεπτεμβρίου 1638 καὶ συμμετείχαν εἴκοσι τρεῖς Ἀρχιερεῖς, μεταξύ των οποίων ἦταν ὄχι μόνο υποστηρικτές τοῦ Κονταρή (ὅπως ὁ καθηρημένος Παροναξίας Βενιαμίν), ἀλλὰ καὶ ομόφρονες καὶ πιστοὶ φίλοι τοῦ Λουκάρεως, ὅπως οἱ Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας Μητροφάνης Κριτόπουλος καὶ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης. Πῶς το κατόρθωσε αὐτὸ ὁ Κονταρής, το ἀποκαλύπτουν οἱ πηγές τῆς εποχῆς.

раго патриарха Кирилла поклепали и огласили визирю Байрамъ пашѣ, будто онъ измѣнникъ. И тотъ визирь, Байрамъ паша, будучи совѣтникъ веррійскому митрополиту Кириллу (извѣстному врагу Лукариса и претенденту на константинопольскій патриаршій престолъ) донесъ турецкому царю и турецкой царь далъ имъ наказную грамоту къ каймакану. И какъ они ту наказную грамоту принесли во Царьгородъ и взяли потомъ патриарха стараго и засадили его на бѣломорской башнѣ. И послѣ того не во многіе дни предали его смерти и вкинули его въ морѣ, а море его на берегъ выкинуло. И нѣкіе православные христіане, смекавъ тѣло его, похоронили, а бывшаго веррійскаго митрополита Кирилла совѣтники его насильствомъ на патриаршествѣ посадили. А мы были въ тѣ поры въ Брусѣ городѣ для дѣла святаго живодавцева гроба, а александрійскій патриархъ Митрофанъ былъ въ тѣ поры здѣсь, и онъ, видя такую его напрасную смерть, тому удивился. И тотъ бывшій веррійскій митрополитъ прислалъ по насъ, чтобъ намъ съ нимъ вмѣстѣ служить, и мы не хотѣли съ нимъ служить, и онъ учалъ на насъ грозиться нечестивыми агаряны.“ Затѣмъ Θεοφανъ пере-

Το απόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοφάνους πρὸς τὸν Τσάρο Μιχαήλ Α΄ γιὰ τὸν ἐκβιασμό τοῦ Κυρίλλου Κονταρή ἐναντίον του καὶ ἐναντίον τοῦ Ἀλεξανδρείας Μητροφάνους.

Σε γράμμα τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Τσάρο τῆς Ρωσίας Μιχαήλ Α΄ στις 20 Σεπτεμβρίου 1638 (τέσσερις μέρες πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Ψευδοσυνόδου!) διαβάζουμε τα ἐξῆς ἀποκαλυπτικά: «Εκείνη τὴν ἐποχὴ [πὺρ δολοφονήθηκε ὁ Λούκαρις] ἐγὼ μὲν ἤμουν στὴν πόλη τῆς Προύσας γιὰ ὑπόθεση τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μητροφάνης [Κριτόπουλος] βρισκόταν ἐδῶ [στὴν Κωνσταντινούπολη] καὶ βλέποντας ἕνα τέτοιο ἀδικο θάνατο σφόδρα

¹² Ἀρχ. Χρυσσοστόμου Παπαδόπουλου, Λουκάρεια στὸ Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος ΙΖ΄ [1918], σ. 207.

εξεπλάγη. Και μας έστειλε ο πρώην Μητροπολίτης Βερροίας [Κονταρής] πρόσκληση να συλλειτουργήσουμε μαζί του και επειδή εμείς δεν θέλαμε να συλλειτουργήσουμε με αυτόν, μας απείλησε με τους ασεβείς Αγαρηνούς»¹³! Με την απειλή λοιπόν ότι θα έχουν την ίδια τύχη με τον Άγιο Κύριλλο, κατάφερε να συγκεντρώσει σε Σύνοδο τους άλλους δύο Πατριάρχες, αλλά και άλλους φίλους του Λουκάρεως, όπως τον Σερρών Δανιήλ. Αυτό όμως που δεν κατάφερε, όπως φαίνεται, είναι να τους κάνει να υπογράψουν την καταδίκη!

Διότι ναι μεν φαίνονται ως παρόντες (λόγω της απειλής που τους ασκήθηκε) στην Ψευδοσύνοδο, αλλά όχι μόνο δεν υπάρχει απόδειξη ότι υπέγραψαν (κανένα έγγραφο με υπογραφές δεν έχει διασωθεί¹⁴), αλλά αντιθέτως υπάρχουν αποδείξεις για την άρνησή τους να υπογράψουν! Συγκεκριμένα ανακαλύφθηκε επιστολή του Κονταρή, που έστειλε λίγο πριν τις 20 Οκτωβρίου 1638 (δηλαδή σχεδόν ένα μήνα μετά την Ψευδοσύνοδο) προς τον Αλεξανδρείας Μητροφάνη στην οποία τον καλεί να υπογράψει τον αναθεματισμό «του Λούκαρι που έγραψε τα αιρετικά κεφάλαια»¹⁵. Ίσως αυτή να ήταν η αιτία για να δολοφονηθεί και ο ίδιος ο Μητροφάνης τον επόμενο χρόνο (τον Μάιο του 1639), όπως αποκαλύπτει η εξής είδηση: «Κατὰ μῆνα δ' Ὀκτώβριον τοῦ 1640 Ἁγιορεῖται μοναχοὶ μεταβάντες εἰς Μόσχαν εἶπον ὡσαύτως ὅτι ἀπέθανεν ὁ Μητροφάνης δηλητηριασθεὶς κατὰ τινὰ διάδοσιν, διαταγὴ τοῦ Κονταρή»¹⁶! Την ίδια στάση πρέπει να κράτησε και ο Ιεροσολύμων Θεοφάνης, όπως προκύπτει και από το γεγονός ότι αρνήθηκε να συμμετάσχει και στις επόμενες Συνόδους κατά της Ομολογίας του Λουκάρεως το 1642/43¹⁷. Επίσης δεν υπέγραψε (εκτός βεβαίως από τον πρ. Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτο και τον Εφέσου Μελέτιο, που απουσίαζαν από την Πόλη και επομένως δεν μπορούσαν να εκβιασθούν) ούτε ο Σερρών Δανιήλ, του οποίου μεν το όνομα υπάρχει, ως συμμετέχοντος, και στην Ψευδοσύνοδο του 1638, αλλά και στη Σύνοδο του 1642· σε αμφότερες όμως, αν και συμμετείχε, αρνήθηκε να υπογράψει και λόγω της αρνήσεώς του εξορίστηκε τον Μάρτιο του 1639 από τον Κονταρή στη Μικρά Ασία¹⁸. Μαζί του εξορίστηκαν και οι φίλοι του Λουκάρεως (οι οποίοι μάλλον και εκείνοι,

¹³ Николай Каптерев, Сношения Иерусалимских патриархов с русским правительством с половины XVI до конца XVIII столетия, 1895, σ. 85 (μετάφραση αποσπάσματος ημέτερη).

¹⁴ Πρωτότυπο έγγραφο στο οποίο να φαίνονται οι υπογραφές τους δεν υπάρχει. Τα ονόματά τους αναγράφονται στην έκδοση των αποφάσεων της Ψευδοσυνόδου αρχικά από τον Ουνίτη Λέοντα Αλλάτιο και κατόπιν από τον υπερασπιστή του Κονταρή (και υπερεκτιμημένο) Δοσίθεο Ιεροσολύμων.

¹⁵ Την επιστολή εξέδωσε ο διάσημος ιστοριοδίφης Georg Hofmann από τα αρχεία της εν Ρώμη «Προπαγάνδας» στο έργο του Griechische Patriarchen und Romische Papste (3. Metrophanes Kritopoulos) στο OCA 36 [1934], p. 85-86.

¹⁶ Κ. Ι. Δυοβουνιώτου, Μητροφάνης Κριτόπουλος (Κρίσις Χρυσοστόμου Δ. Παπαδοπούλου) στο Εκκλησιαστικός Φάρος ΙΔ' [1915], σ. 233.

¹⁷ Αντ' αυτού υπογράφει ετεροχρονισμένα (τουλάχιστον μετά από ένα έτος) ο διάδοχός του Παΐσιος!

¹⁸ Χαράλαμπος Βουρουτζίδης, Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΚΑΙ ΧΑΤΖΗ – ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΡΩΝ ΠΑΠΑ-ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ στο ΣΕΡΡΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 19 [2019], σ. 138-141.

αν και συμμετείχαν στην Ψευδοσύνοδο, δεν υπέγραψαν) Ιωαννίνων Παρθένιος (μετέπειτα Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος Β΄) και Βεροίας Ιωαννίκιος (μετέπειτα Πατριάρχης Αλεξανδρείας) οι οποίοι γλίτωσαν τελικώς από την εξορία κατόπιν θαύματος του Αγίου Νικολάου¹⁹.

Αλλά ακόμη και αν υποθεθεί ότι ο Μητροφάνης και οι υπόλοιποι φίλοι του Λουκάρεως αναγκάστηκαν να υπογράψουν, τί αξία έχει μια τέτοια υπογραφή που αποσπάται με την βία; Ο ίδιος ο Schmid που ισχυρίζεται ότι τελικώς ο Μητροφάνης υπέγραψε την καταδίκη (ίσως έτσι να τον πληροφορήσε ο Κονταρής, για να εισπράξει το ποσό που του είχε τάξει!) διαπιστώνει: «ἀναγκαστικῶς οὐχὶ ἐκουσίως ὑπέγραψε καὶ ἀναθεμάτισε τοῦ ἀποθανόντος Κυρίλλου [Λουκάρεως]»²⁰.

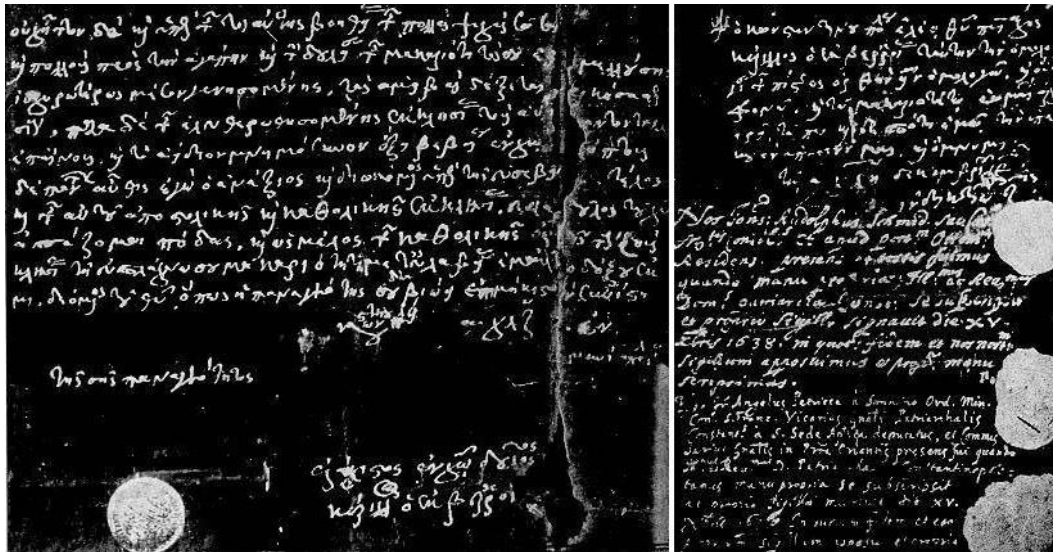
Η βία που χρησιμοποιήθηκε από τον Κονταρή πιστοποιείται και τα εναντίον του γραφόμενα στο πρακτικό της καθαιρέσεώς του, το καλοκαίρι του 1639 (από Σύνοδο 28 Αρχιερέων, μεταξύ των οποίων και κάποιων που συμμετείχαν στην Ψευδοσύνοδο). Σε αυτό ο, αποκαλούμενος «δοχεῖον σαπρὸν καὶ παραλελυμένον καὶ ὄργανον τοῦ Διαβόλου καὶ σεσηπὸς μέλος» Κονταρής «κατὰ πᾶσαν παραχώρησιν Θεοῦ τρὶς ἤδη τοῦ οἰκουμενικοῦ ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως ἐπιβιβασθέντα θρόνου» και «ἐπιχειρῶν ἀδίκως παραλόγως καὶ ἀναιτίως διώκειν τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν θρόνων αὐτῶν καὶ καθήρειν μόνος καὶ ἄλλους ἀντ' αὐτῶν χειροτονεῖν καὶ ἀποκαθιστᾶν παρανόμως εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν... ἐμηχανεύσατο μηχανὴν θανάτου πρόξενον κατὰ τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων, χοντζέτιον²¹ πεποιηκῶς κατ' αὐτῶν, ἀπειθεῖς καὶ ἐναντίους δεῖξας αὐτοὺς δῆθεν τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος· καὶ λαβὼν ἀνὰ χεῖρας ἐμελέτα πληρῶσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ θανατῶσαι αὐτοὺς πικρῶ θανάτῳ» και «εὐρῶν ὁμογνώμονας αὐτῷ ὄπαδοὺς καὶ συνηγόρους καὶ συνυπερασπιστάς, ὀνόματι μὲν χριστιανούς, πράγματι δὲ δοχεῖα κακίας ἀπάσης καὶ πονηρίας ἀνάμεστα, καὶ ρημάτων σωρὸν ἀναλύσας καὶ φθείρας, πολλοὺς τῶν χριστιανῶν γυμνοὺς ἀποκαταστήσας, εἰσεπήδησεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ληστρικῶς καὶ τυραννικῶς ὁ ἀσυνείδητος, καὶ παρατίκα ἐθανάτωσε τὸν πατριάρχην αὐτὸν γέροντα κῦρ Κύριλλον [Λούκαριν] θανάτῳ πικρῶ καὶ ασχήμονι, ὡς οἶδασι πάντες» και πάλι «ἤρξατο πράττειν τὰ πρῶτα τῶν κακῶν αὐτοῦ ἔργων καὶ ἐπιχειρημάτων καὶ τὰ χεῖριστα τούτων, τὸ πλεονεκτεῖν, τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἐξωθεῖν ἀρχιερεῖς τῶν θρονῶν αὐτῶν παρὰ πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ νόμον ἐκκλησιαστικόν, τὸ

¹⁹ «Τὸν αὐτὸν μῆνα ἐξώρισεν ὁ ἐκ Βεροίας Κύριλλος ἀδίκως καὶ παραλόγως τὸν κῦρ Δανιὴλ τὸν Σερρῶν, τὸν κῦρ Παρθένιον τὸν Ἰωαννίνων καὶ τὸν κῦρ Ἰωαννίκιον τὸν Βεροίας. Καὶ πηγαίνάμενοι εἰς τὴν ἐξουρίαν μαζί καὶ οἱ τρεῖς Ἀρχιερεῖς ἐπέρασαν ἀπὸ τὰ Μύρα καὶ ἐδεήθησαν τὸν ἅγιον Νικόλαον καί, ὡς τοῦ θαύματος, πάραυτα πάλιν ἐγύρισαν εἰς τὰ ὀπίσου· μὲ πολλὰ κατασκευὰς καὶ τέχνες ἦλθαν εἰς τὴν Πόλην» (Paolo Odorico, *Conseils et mémoires de Synadinos, prêtre de Serrès en Macédoine*, 1996, σ. 152).

²⁰ Χρυσοστόμου Παπαδόπουλου, Κύριλλος Λούκαρις, Αθήνα, 1939, σ. 150.

²¹ Ἐκ τοῦ τουρκικοῦ *huccet* που σημαίνει τὴν ἀπόφαση τοῦ τουρκικοῦ ἱεροδικείου.

θανάτους κατὰ ἀθῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνεπιλήπτων μηχανᾶσθαι καὶ ἄλλα πολλὰ πράττειν καὶ βουλευέσθαι καὶ κατατυραννεῖν πάντας ἱερεῖς τε καὶ λαϊκούς, ἀλύσεισι σιδηραῖς καὶ δεσμοῖς αὐτοὺς περιβάλλον»²².

Απόσπασμα από την επιστολή υποταγής του Κονταρή προς τον Πάπα Ουρβανό και την αποδοχή της παπικής "Ομολογίας Πίστεως" (πάνω τα μικροφίλμ των χειρογράφων και δίπλα το κείμενο της υποταγής, από την αναφερόμενη έκδοση του Hofmann).

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἑλλῶ θεοῦ πατριάρχης Κύριλλος, ὁ ἐκ Βεθόβιας, ταύτην τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ὀρθὴν εἶναι ὁμολογῶ καὶ οὕτω φρονῶ. Καὶ τῶ μακαριωτάτῳ ὁμοίων ἀρχιερεῖ, τῷ πατρὶ καὶ δεσπότη ἐμῷ, τὴν ὑπακοὴν ὑποσχοῦμαι καὶ ὁμνῶμι. Τῷ ἀγλίῳ δεκαμβρίου ἡ' Ἰνδικτιῶνος ᾿ϞϞῃ. Siegel.

Ο Κονταρής ολοκλήρωσε την πτώση του και με την έγγραφη αποδοχή του Παπισμού, γινόμενος έτσι φανερά Παπικός από Ουνίτης, ενώ ο ίδιος ο Schmid «ἀνήγγειλεν ἐπίσημως εἰς τὸν Πάπαν τὴν μετάστασιν τοῦ Κυρίλλου Κονταρῆ εἰς τὴν λατινικὴν Ἐκκλησίαν»²³.

Η Ψευδοσύνοδος του 1638 εκτός του προσώπου του Λουκάρεως κατέκρινε και τα κεφάλαια της «Ομολογίας» του τελευταίου, παρερμηνεύοντας οικτρά τα γραφόμενά της, σε τέτοιο σημείο ώστε να υποστηρίζονται θέσεις που ούτε καν οι λεγόμενοι Καλβινιστές δεν αποδέχονταν²⁴.

Ανακεφαλαιώνοντας, υπενθυμίζουμε ότι για να είναι μία Σύνοδος πραγματικά Αγία και αποδεκτή από τους Ορθοδόξους πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια μεταξύ των οποίων:

- α) να συγκαλείται και να αποτελείται από πραγματικά Ορθοδόξους Αρχιερείς,
- β) οι αποφάσεις της να βασίζονται στην φώτιση του Αγίου Πνεύματος, του Οποίου καρπός δεν είναι η βία και οι απειλές, αλλά η «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία»²⁵, και

²² Αθανασίου Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Ανάλεκτα Ιεροσολυμιτικής Σταχυολογίας, τόμος Δ', Πετρούπολη, 1897, σ. 97-103.

²³ Χρυσοστόμου Παπαδόπουλου, Κύριλλος Λούκαρις, ό.π., σ. 152.

²⁴ Επειδή το θέμα της "Ομολογίας" του Λουκάρεως είναι τεράστιο θα αναλυθεί σε άλλη δημοσίευση.

²⁵ Γαλ. ε' 22.

γ) οι αποφάσεις της να γίνονται αποδεκτές από την συνείδηση του ορθόδοξου πιστού λαού²⁶.

Όπως όμως αποδείχθηκε η Σύνοδος του 1638 είναι Ληστρική και η θέση της είναι μαζί με τις άλλες Ψευδοσυνόδους της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, όπως π.χ. της Εφέσου (449), της Ιερείας (754), της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439), διότι:

α) συνεκλήθη με την υπόδειξη της εν Ρώμη Παπικής Προπαγάνδας και των υπηρετών αυτής Schmid και Petricca υπό του λατινόφρονος ψευδοπατριάρχου Κυρίλλου Κονταρή,

β) χρησιμοποιήθηκε βία για την σύγκλησή της, αλλά και για την υπογραφή των αποφάσεών της, και

γ) δεν έγινε αποδεκτή από τον πιστό Κλήρο και Λαό των αληθινών Ορθοδόξων.

Οι αποφάσεις λοιπόν της εν λόγω Ψευδοσυνόδου δεν έχουν κανένα απολύτως κύρος, παρά την αυθαίρετη και ατυχέστατη προσπάθεια κάποιων ιδιωτών θεολόγων (όπως ο Ιωάννης Καρμίρης) να εντάξουν τις αποφάσεις της στα «Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία» της Εκκλησίας μας²⁷.

²⁶ Βλ. και «Είναι όλες οι Εκκλησιαστικές Σύνοδοι έγκυρες;»: <https://www.impantokratoros.gr/2A3CCD56.el.aspx>

²⁷ Ιωάννου Καρμίρη, Τα Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία, τόμ. ΙΙ, έκδ. β', Graz - Austria, 1968, σ. 642-655. Ο καημένος ο Καρμίρης ενώ σωστά υπερασπίζεται την «Ομολογία» του Κριτόπουλου ως Ορθόδοξη (διότι την εξετάζει υπό ορθόδοξη οπτική), παρασύρεται από την Ψευδοσύνοδο του 1638 και απορρίπτει την «Ομολογία» του Λουκάρεως, ο οποίος συνεργαζόταν πλήρως με τον Κριτόπουλο για τον προσηλυτισμό των Διαμαρτυρομένων στην Ορθοδοξία! Επομένως μόνο γελοίος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί όποιος θεωρεί αλάθητο τον κάθε ιδιώτη, όπως ο Καρμίρης, όταν ακόμη και «Σύνοδοι» ελέγχονται!